

Bio-clusters

Samen naar meer biologische land- en tuinbouw
in jouw regio?

Introductie

- ▶ Strategisch Plan Bio van de Vlaamse Overheid - Departement L&V - 2018-2022
- ▶ 1 van de topics: omschakeling naar bio stimuleren en begeleiden
- ▶ **Bio zoekt Boer - Bio zoekt Keten**
 - ▶ Vlaanderen
 - ▶ Vormingen, bedrijfsbezoeken, draagvlak creëren, matchen vraag & aanbod
 - ▶ Focus op individuele begeleiding. Sinds 2009 +- 950 land- en tuinbouwers geadviseerd over omschakeling naar bio
- ▶ **Bio-clusters**
 - ▶ Focus op regionale aanpak en dynamiek
 - ▶ Eerste twee clusters: Pajottenland, Voeren-Haspengouw

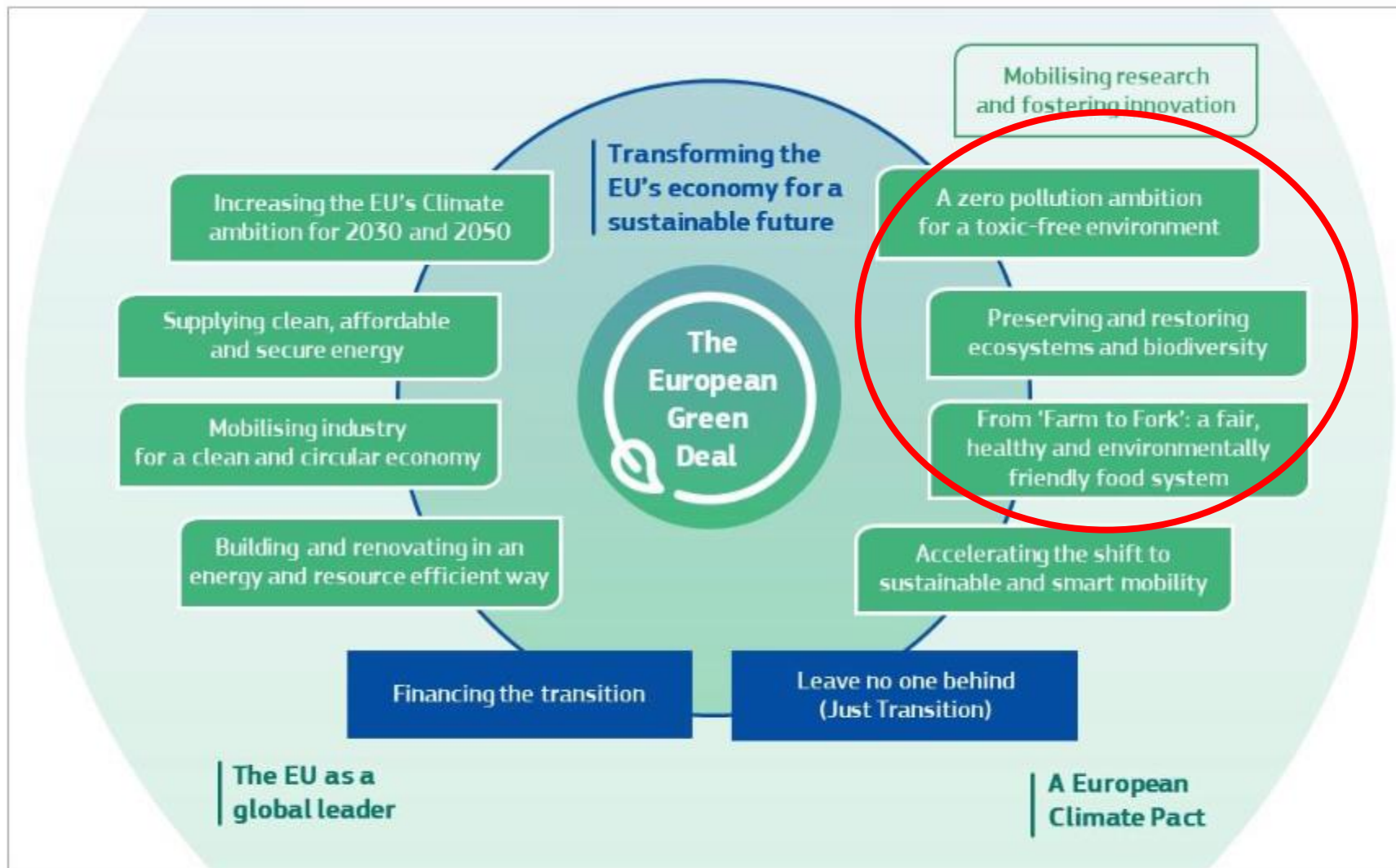
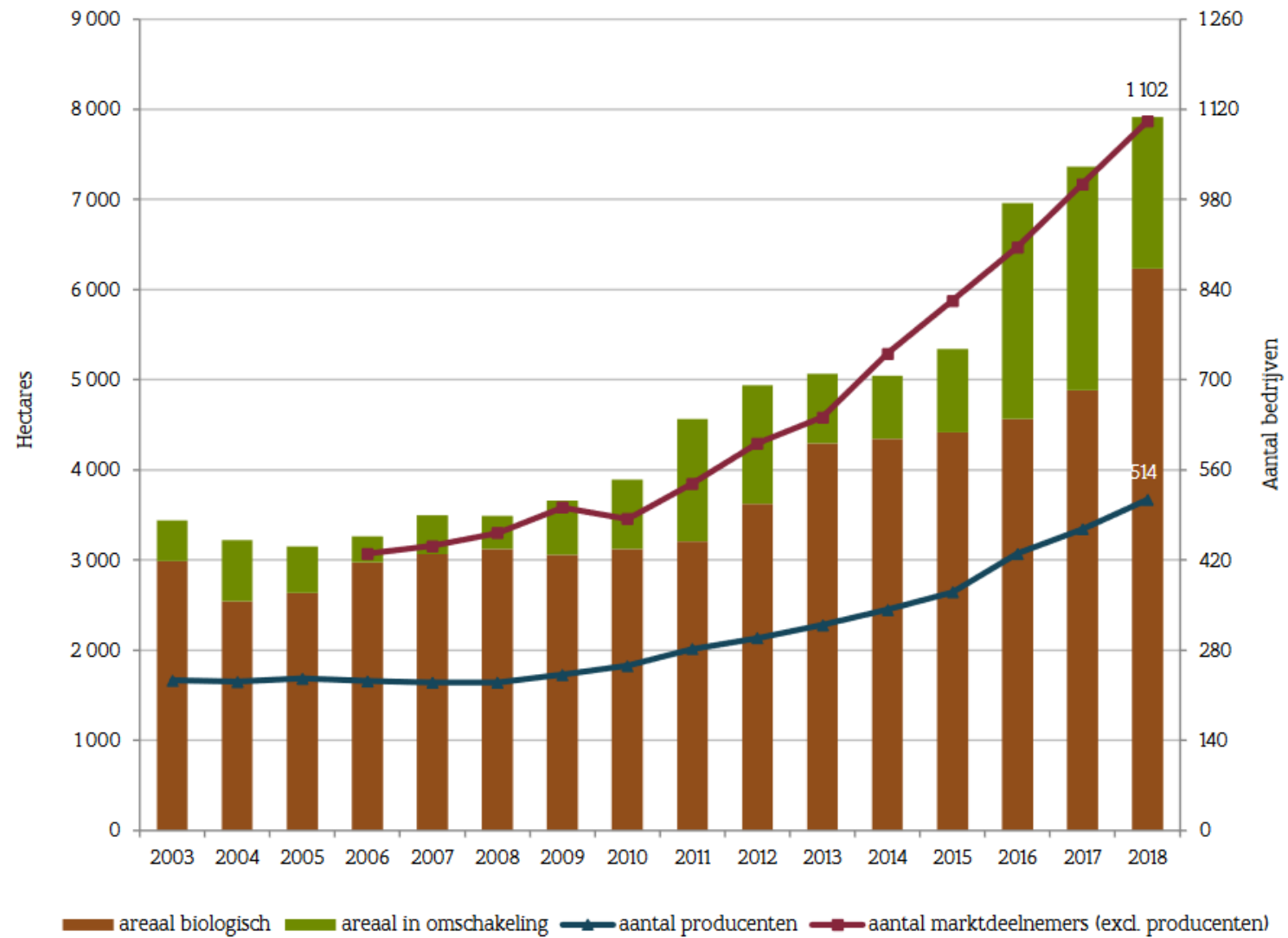

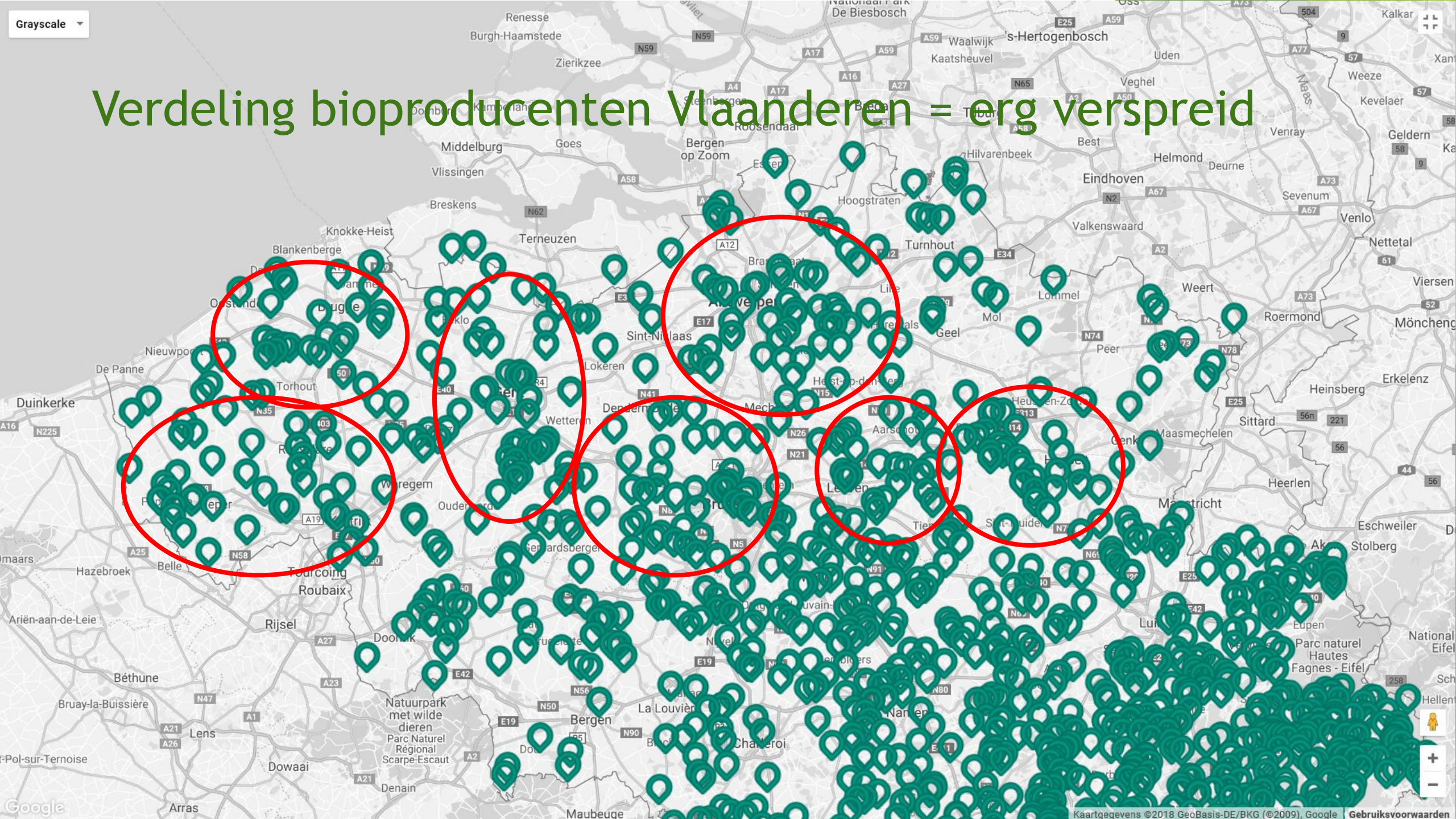
Figure 1: The European Green Deal

Figuur 1: areaal biologisch en omschakeling, in ha (linkeras), aantal producenten en andere marktdeelnemers (rechteras), Vlaanderen, 2004-2018

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van Certisys, TÜV Nord Integra en Quality Partner

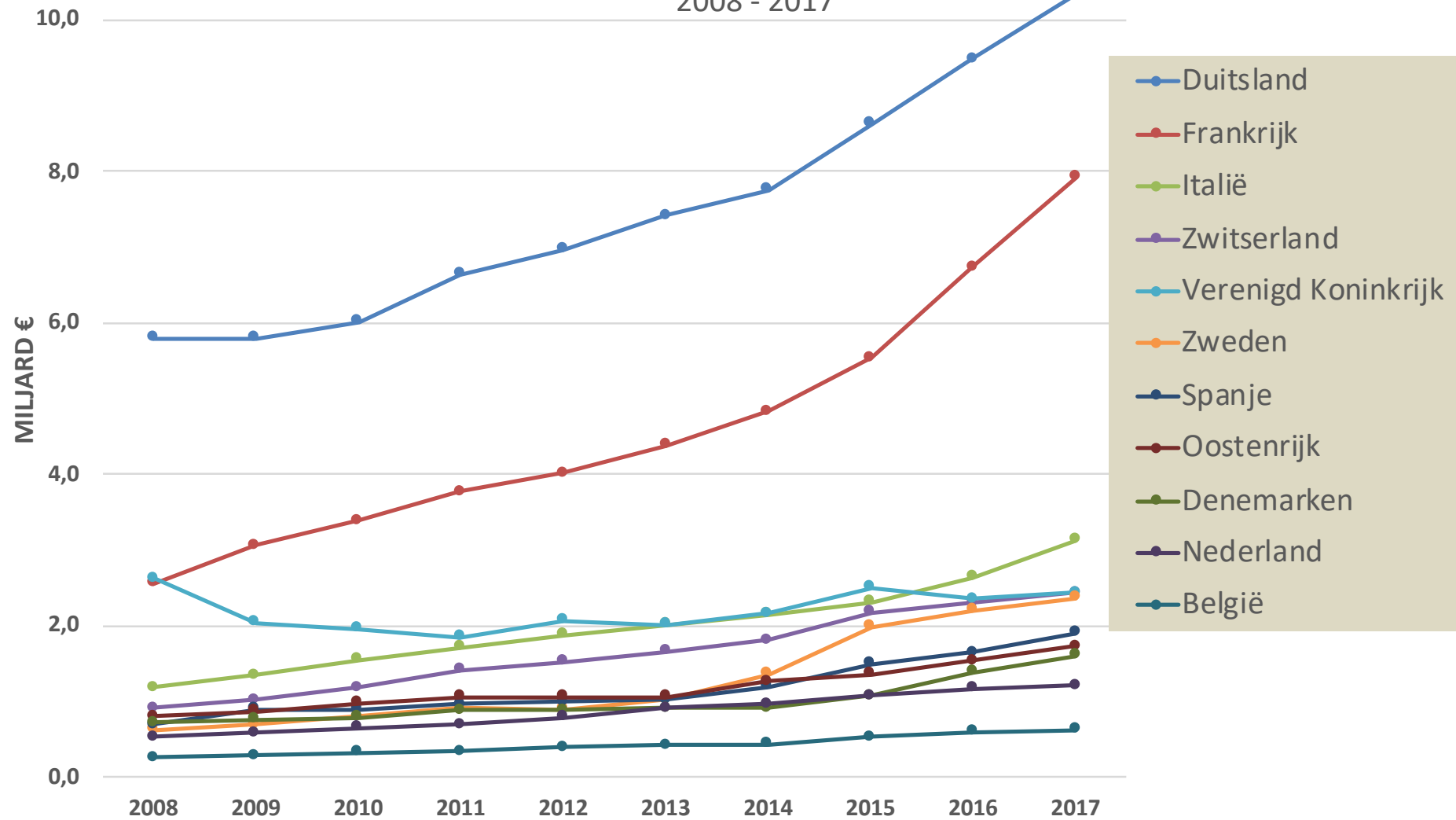
Verdeling bioproducenten Vlaanderen = erg verspreid

EVOLUTIE VAN DE BIOLOGISCHE MARKT

EUROPA

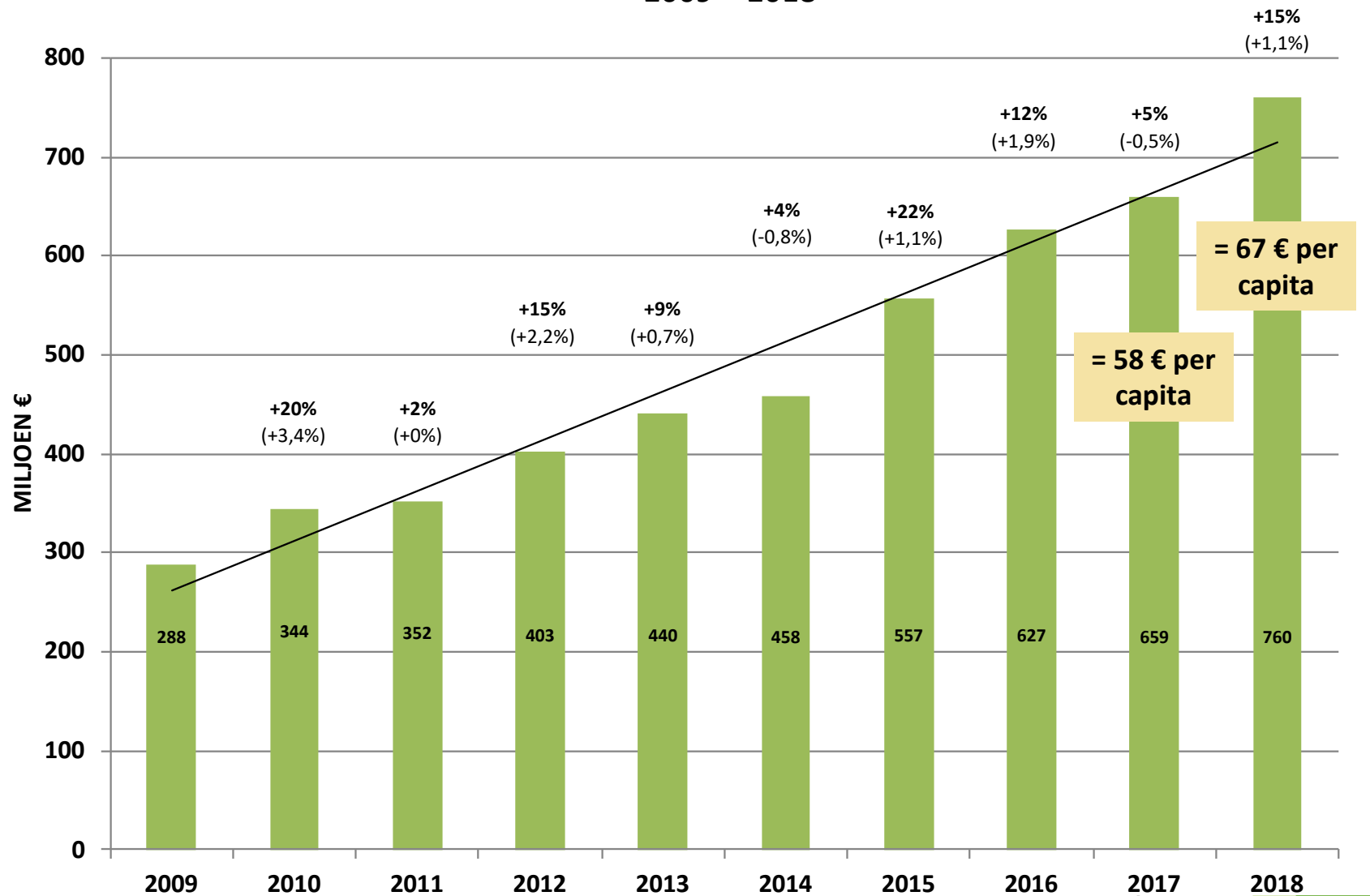
2008 - 2017

Bron: FiBL (2019): Data over biologische agricultuur 2008-2017, Frick, Zwitserland

BIOBESTEDINGEN IN BELGIE

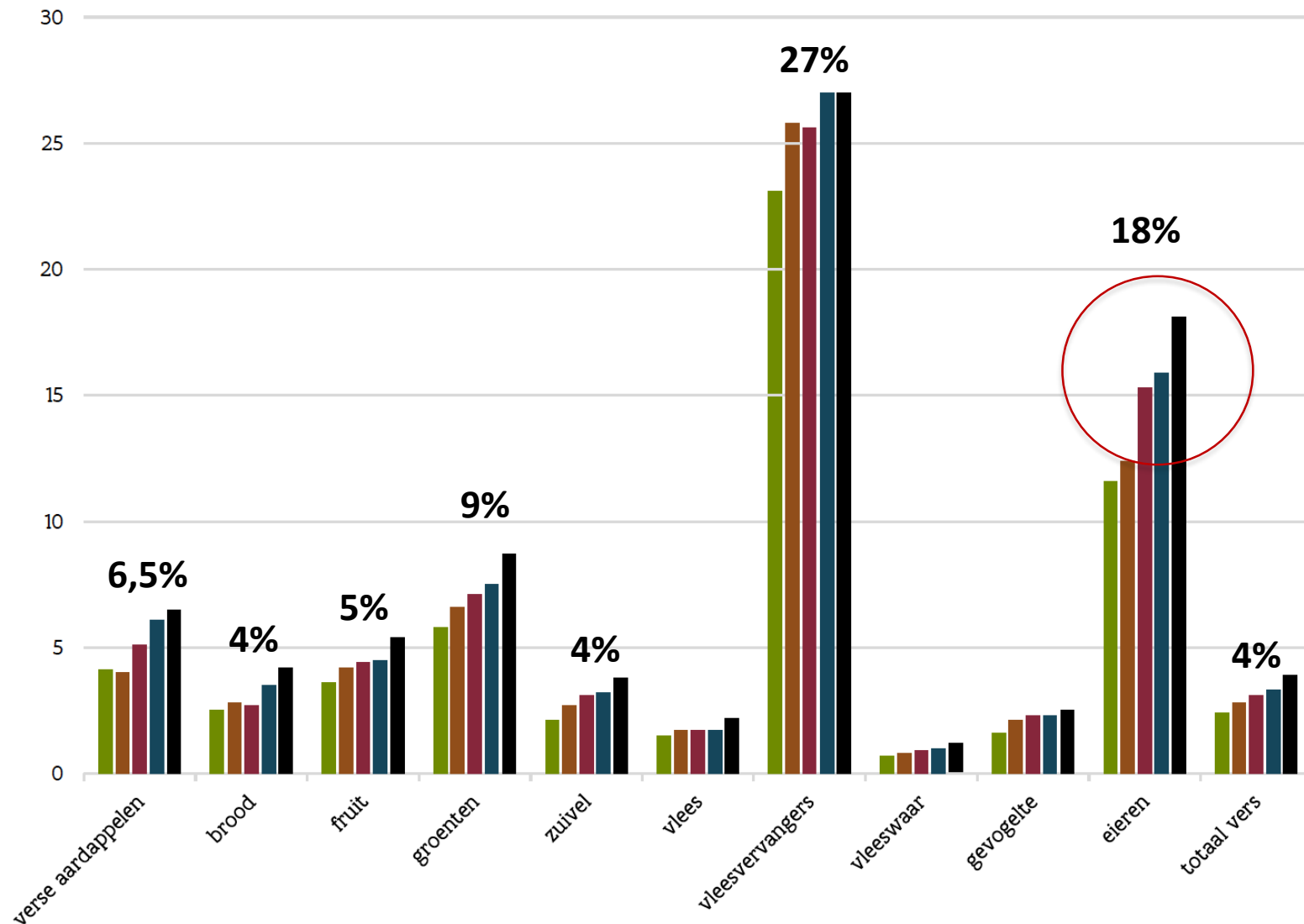
2009 – 2018

Bron: Timmermans I. & Van Bellegem L. (2019) *De biologische landbouw in Vlaanderen. Stand van zaken 2018*, Departement Landbouw en Visserij, Brussel.

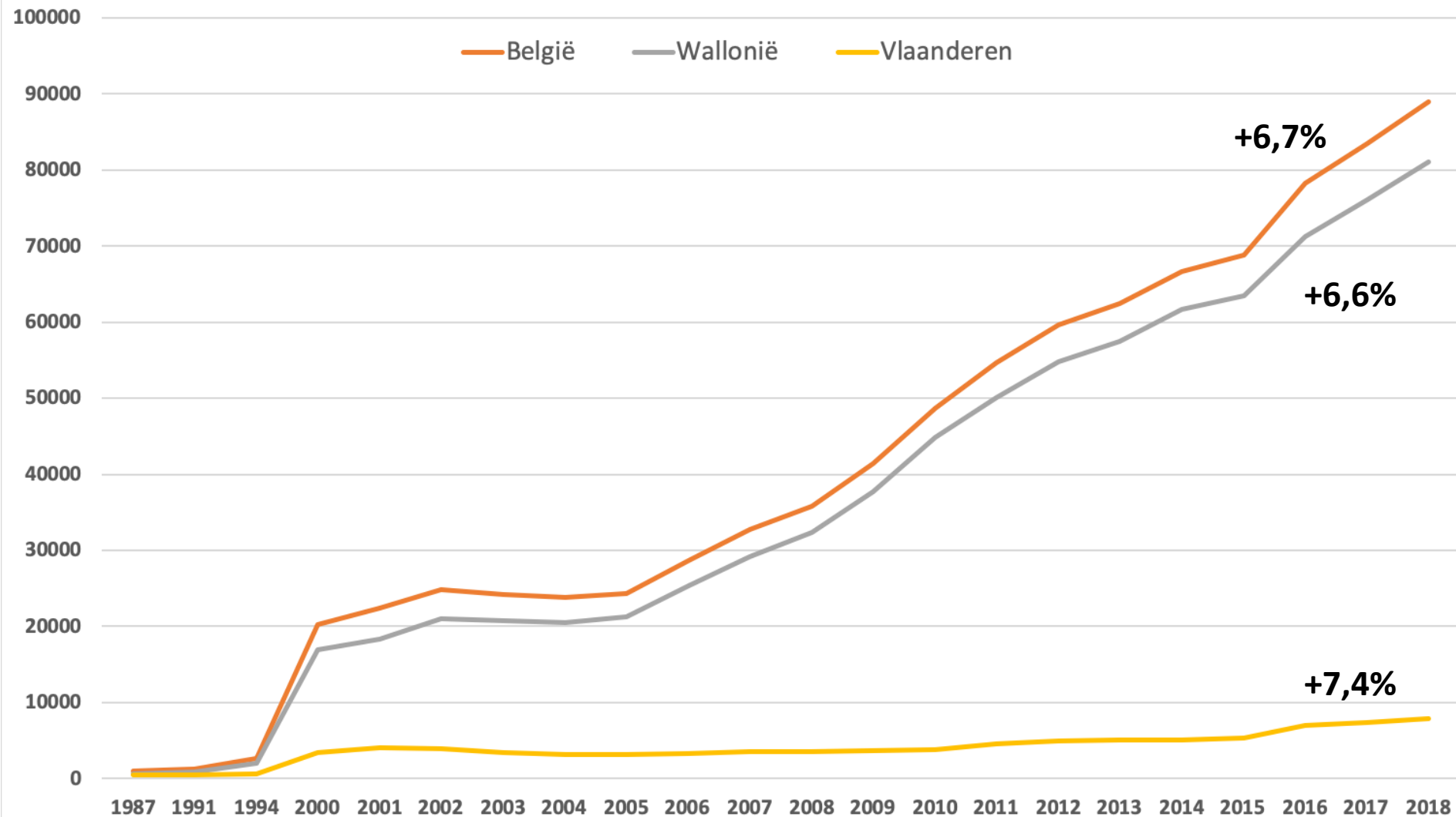
MARKTAANDEEL BIO PER CATEGORIE (%)

BELGIE
2018

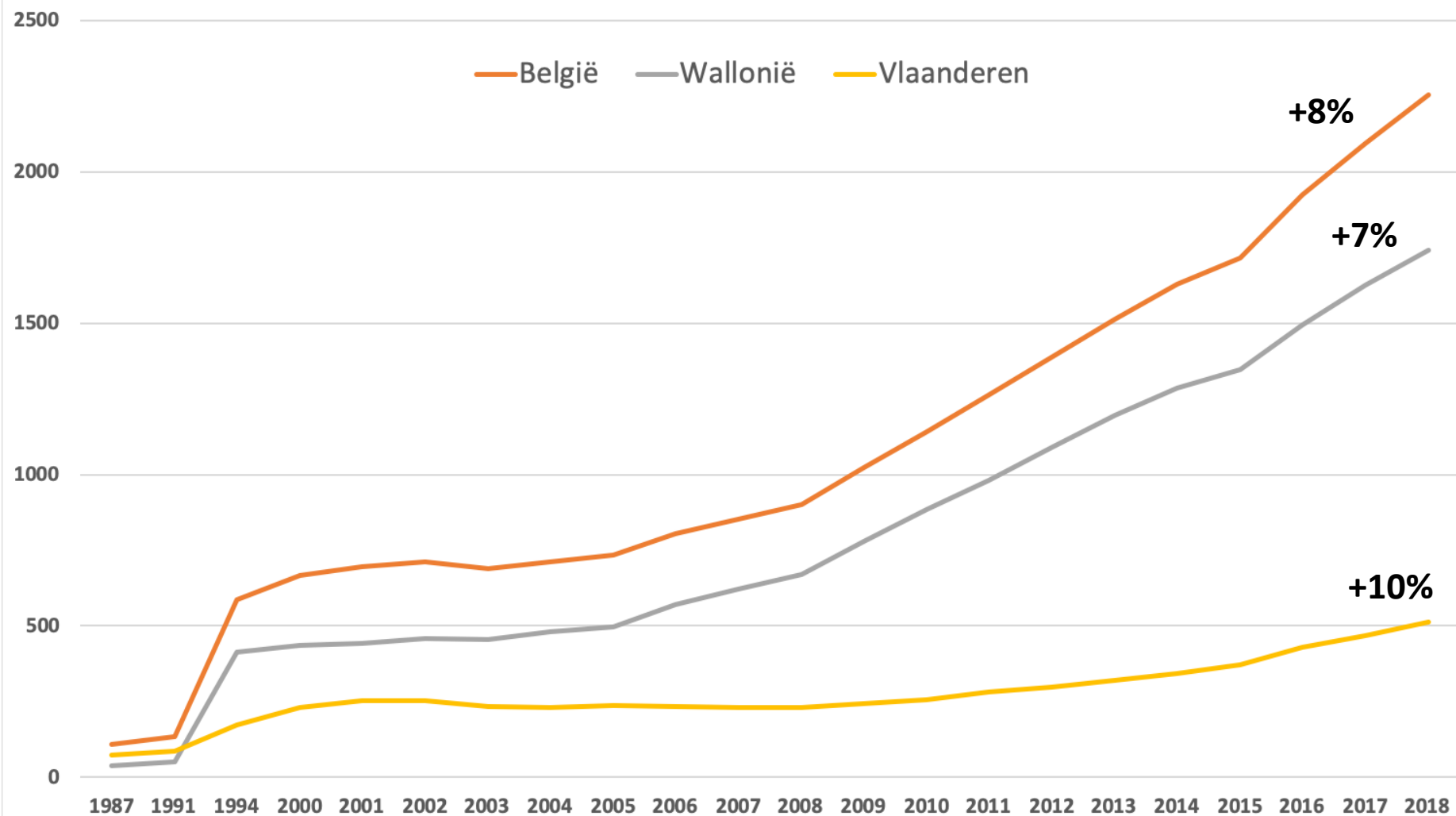
Bron: Timmermans I. & Van Bellegem L. (2019) *De biologische landbouw in Vlaanderen. Stand van zaken 2018*, Departement Landbouw en Visserij, Brussel.

EVOLUTIE VAN HET BIOLOGISCH AREAAL (hectare)

Bron: Timmermans I. & Van Bellegem L. (2019) *De biologische landbouw in Vlaanderen. Stand van zaken 2018*, 9
Departement Landbouw en Visserij, Brussel.
Beudelot A. & Mailleux M. (2019) *Le bio en chiffre, Biowallonie*, Namen

EVOLUTIE VAN HET AANTAL BIOLOGISCHE PRODUCENTEN

Bron: Timmermans I. & Van Bellegem L. (2019) *De biologische landbouw in Vlaanderen. Stand van zaken 2018*,¹⁰ Departement Landbouw en Visserij, Brussel.
Beudelot A. & Mailleux M. (2019) *Le bio en chiffre, Biowallonie*, Namen

Wat is een bio-cluster?

- ▶ Doel:
 - ▶ Toename in aantal bioproducenten (i.f.v. markt)
 - ▶ Regiospecifieke kansen detecteren
 - ▶ Dynamiek omtrent omschakeling creëren op regionaal niveau
 - ▶ Regionale samenwerking en kennisdeling tussen bioboeren en omschakelaars stimuleren
- ▶ Doelgroep: alle gangbare, in bio geïnteresseerde land- en tuinbouwers, biolandbouwers en agro-voedingsbedrijven uit (of nabij) de clusterregio's

Wat is een bio-cluster?

- ▶ Afgebakende zone, beperkt tot aantal gemeentes
- ▶ Aanwezigheid van biolandbouw
 - ▶ kennisdeling, netwerk en samenwerking
- ▶ Potentieel voor omschakelaars (geografisch, bedrijfsprofiel, afzet, interesse)
- ▶ **Gedragenheid door lokale omkadering en beleid**
- ▶ Acties richten op:
 - ▶ Vormingen, biobedrijfsbezoeken, kennisuitwisseling, afzet, begeleiding, enz.
- ▶ Circulaire economie -> kringlopen sluiten - afstemmen plantaardige en dierlijke productie

Dans la Biovallée, la vallée du vivant, des pionniers de la bio ont construit des références techniques et un modèle économique fondé sur des productions de qualité. En 2018, plus de 40% des agriculteurs produisent en agriculture biologique. 50 % des productions sous signe de qualité avec 4 IGP (Indication Géographique Protégée), et 9 AOC (Appellation d'Origine Contrôlée).

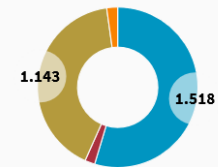
Hoe de regio bepalen?

- ▶ **Op vraag van lokale besturen en organisaties**
- ▶ Regionale analyse van de gangbare sector in Vlaanderen
 - ▶ Data-analyse, landbouwcijfers Dep L&V, bevraging consulenten en adviseurs
- ▶ Regionale analyse van de bio sector in Vlaanderen
 - ▶ Data-analyse, bevraging biobedrijfsadviseurs, lokaliseren bioproducenten en sectoren
- ▶ Marktkansen in beeld: regionaal + Vlaams
 - ▶ Marktstudie per sector
- ▶ Analyse van de adviesvragen bij Bio zoekt Boer

Voorbeeld: Bio-cluster Pajottenland

- ▶ Regio waar sterk doorgedreven schaalvergroting en intensivering nog beperkt is
- ▶ Sterke aanwezigheid van melk-/rundveehouderij met nog veel beweiding + groot areaal permanent grasland
- ▶ Diversiteit: aanwezigheid van akkerbouw, groenten, pit- en kleinfruit, varkenshouderij, pluimvee, enz.
- ▶ Aanwezigheid van biobedrijven uit diverse sectoren
- ▶ Nabijheid van Brussel: afzetpotentieel is groot, externe arbeid

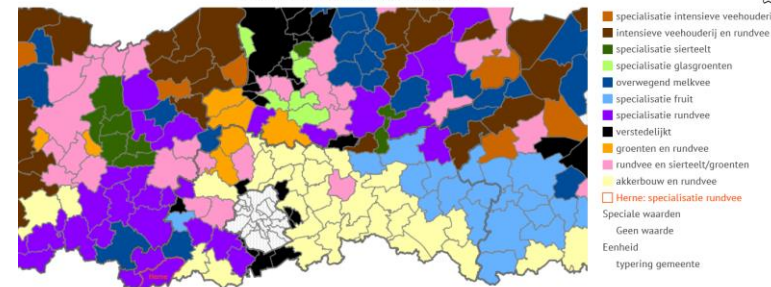
Oppervlakte grasland, tuinbouw, akkerbouw en overige
hectare

Gooik

akkerbouw tuinbouw grasland overige

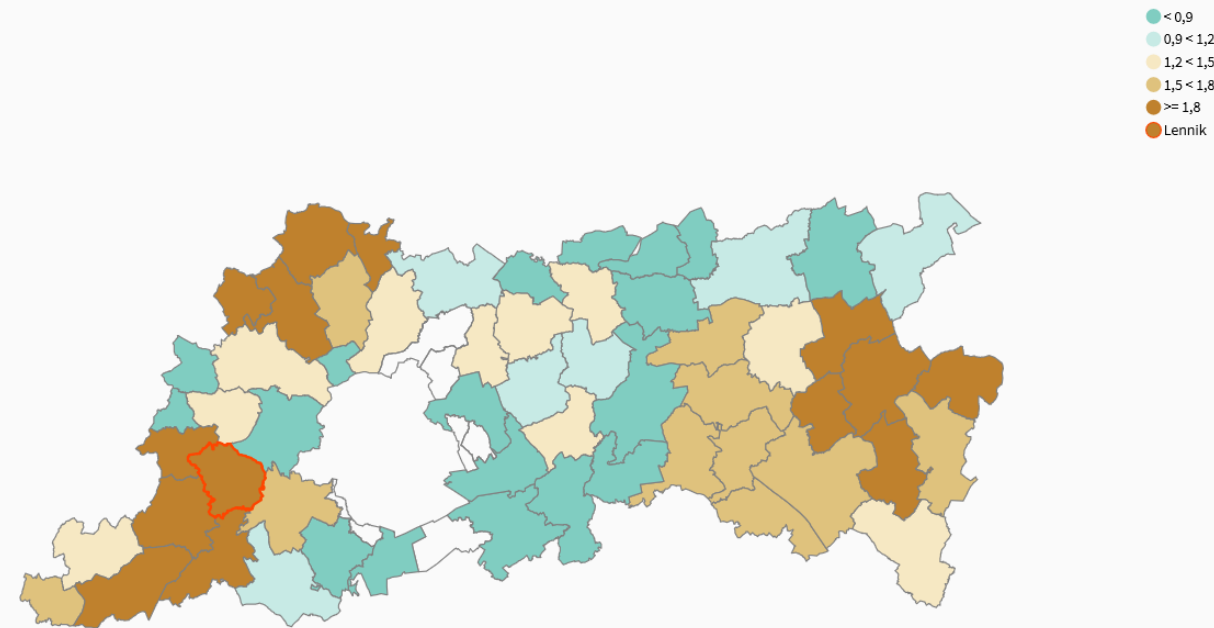
landbouwtyperingskaart 2016 - gemeenten

Voorbeeld: Bio-cluster Pajottenland

- ▶ +/- 60 bedrijven per gemeente (in 2002 nog +/- 90)
- ▶ + ongeveer 25 kleine bedrijven
- ▶ Kanttekening: gemiddelde leeftijd 55 jaar
 - ▶ 13% denkt overnemer te hebben
- ▶ Hoe behouden we voldoende leefbare landbouwbedrijven op ons platteland, in een regio waar zoveel monden te voeden zijn?
- ▶ Waar ligt de ambitie? Als in elke gemeente 5 (jonge) landbouwers de stap naar bio zetten, is het een succes!

Bedrijven met landbouwproductie (t.o.v. totale oppervlakte)
per km²

Overleg met Pajotse bio-producenten

- ▶ Waar zien zij nog kansen, maar ook knelpunten
- ▶ Welke evolutie vinden ze wenselijk
- ▶ ...

Vandersmissen José

sluitkolen, broccoli, bloemkool, pompoenen, aardappelen

Jasper Vanopstal

pompoenen, yacon en aardpeer

Luc Pauwels - Biobees

sluitkolen, courgette, aardbeien

De Groentelaar

Groenten en kruiden in openlucht en tunnelteelt

Depraetere Guy en Damien

vleesvee, kolen, aardappelen, knolselder, granen

Danny Billens - Bioschuurke

Appelen, peren, kersen

Van der Straeten Bart

Appelen, peren, kleinvee

't Beizenhofke

kleinfruit

Koen Van Gelder

melkvee

Dubbeldoel

melkvee, vleesvee

Overleg met Pajotse bio-producenten

- ▶ Omschakelaars welkom / inspelen op tekorten of afwezige sectoren
- ▶ Jongeren meer informeren en motiveren over bio
- ▶ Gangbare collega's nemen bio niet serieus
- ▶ Veel boeren 'op leeftijd' -> is er nog jeugd die wil overnemen? En de stap naar bio zetten?
- ▶ Veel grond zit vast bij pensioenboeren die verhuren als seizoenspacht in gangbaar
- ▶ Tekort aan afname van bio grasklaver - te weinig bio rundveehouders?
- ▶ Tekort aan biologische mest in de regio - te weinig bio veehouders (koe/kip?/varken?)
- ▶ Te weinig gespecialiseerde bio groentetelers (kwaliteit, continuïteit, massa)
- ▶ De regio is waterarm (geen grote stromen, actiegebied putboringen, ...), dus irrigatie is beperkt op veel percelen
- ▶ Logistiek om bio af te zetten in (semi-) korte keten blijft een uitdaging (bijv. naar Brussel)
- ▶ Ook ruimte maken voor starters/instromers

Uitdagingen voor de omschakelaar

- ▶ Geen herbiciden, wel mechanische / thermische onkruidbestrijding
- ▶ Geen chemisch-synthetische insecticiden en fungiciden
- ▶ Nieuwe teelt-technische kennis ontwikkelen
- ▶ Nieuwe teelten in rotatie, nieuwe afzetkanalen
- ▶ Financiële buffer aanspreken
 - ▶ Investerings machines, aanpassingen stal, omschakelingsperiode
- ▶ Sociale druk uit de omgeving
 - ▶ Negatieve houding collega's, angst om te falen

Bio-clusters

- ▶ Zijn er nog vragen?
- ▶ Enthousiast om in jouw regio aan de slag te gaan? Contacteer ons!
- ▶ Sander Van Haver, sander.van.haver@biozoektboer.be , 0470/26.66.60
- ▶ Eveline Driesen, eveline.driesen@biozoektboer.be , 0494/71.22.07
- ▶ www.biozoektboer.be